

FOC NOU

AL SERVEI DE CATALUNYA

REDACCIO i ADMINISTRACIO : Carrer de Metz, 48

TOLOSA DEL LLENGUADOC

EDITORIAL

EL CAMI de la unio catalana

El president de Catalunya en la seva magnifica allocucio als catalans d'aci i de fora d'aci anunciant-los la formacio del Consell Nacional de Catalunya, assenyala en un llenguatge senzill i vibrant alhora el veritable camí de la unio catalana.

Nosaltres hem demanat a les forces democràtiques i organitzacions sindicals catalanes la formacio d'un Bloc Nacional que sigui l'exponent fidel i autèntic de la voluntat d'unio dels catalans. Era el nostre desig, avui, d'insistir prop de tots per tal que el nostre prec no restés lletra morta en els lliris vagues d'un projectisme purament verbal.

Perquè l'hora és greu i no es pot perdre més temps en intercanvis literaris, manifestos i programes inoperants. Els catalans de França, els catalans de Londres, els d'Amèrica, els de tot arreu, comptant-hi en lloc preferent els de casa nostra, volen aquest front català que parli al nostre poble un llenguatge nou amb accents de sinceritat, de franquesa, de veritat, amb ecos de penediment pels errors d'antany i propòsits fermíssims de renovacio total, absoluta, en la politica nacional.

Cal constituir una força politica catalana que mereixi el respecte en l'exili no solament de les autoritats aliades sino de totes les forces espanyoles constituïdes a per constituir. Car aquest respecte irradiarà de seguida un prestigi que passarà la frontera i produirà una onada d'optimisme en aquestes masses catalanes que esperen la Catalunya nova de la post-guerra democràtica i un efecte desmoralitzador i corrosiu prop dels enemics de Catalunya i de la Republica que ja comencen de cercar la manera menys incomoda de morir.

FOC NOU insisteix en la urgència d'aquesta tasca i recolta avui la seva tesi en les paraules del president Iria a tots els catalans. No les oblideu : « A fi que el Consell Nacional estigui format per homes de tots els sectors democràtics i nacionals i representi així la unitat de Catalunya he decidit ampliar-lo... » Tots els sectors democràtics i nacionals. Entesos. Ja estem contents. No volen pas res més. Els partits i organitzacions obreres catalanes que tinguin una representacio oficial en el Consell accepten, en conseqüència, el Bloc Nacio.al que espera el poble de Catalunya. Tenim, doncs, el camí segur, drezer, de la renovacio de la patria. No el perdem. FOC NOU amb la claror de la seva flama, guiarà els catalans de l'exili vers aquesta fita de veritat i de salvacio.

CAMINS DE DAMASC

PENSA EN SANT PAU !
RÉCORDA'T DELS SANJURJO !

RADIO AMÉRICA

Ràdio Amèrica en la seva emissio en llengua espanyola del dia 11 d'octubre, comunica :
« Al prendre possessio del seu càrrec, el President de la República d' Cuba ha fet avinent que havia proposat el trencament de les relacions diplomàtiques del seu país amb el Govern del General Franco. Tots els partits cubans, inclos els... »

la proposicio del President de la Republica.
» En les sessions, que tingueren lloc per tal d'eleger el President foren rebuts amb el títol de « Diplomàtics Espanyols » els membres de la « Junta Espanyola de Liberacio » senyors Diego Martinez Barrios ; Mivar d'Albornoz, Antoni M. Sberri i Indaleci Prieto.

Entrevius de « FOC NOU »

Lluís Nicolau d'Olwer ens diu...

Que s'ha de restablir la legalitat republicana a Espanya i els Estatuts autonòmics tot i creure que es pot anar més enllà. Creu que els catalans no hem d'estar dispersos i explica les raons par les quals no s'ha adherit a U. N. E.

Presentar als nostres lectors un català il·lustre de la talla de Lluís Nicolau d'Olwer seria ofendre'ls. Els amics de Foc Nou el coneixen de sobres. Molts, però, no saben el calvari i les proves a què estat sotmès durant l'època de persecucio col·laboracionista i nazi. Més d'un any empresonat en una cella de dret comu a la presca de Vichy, i agafat per la Gestapo després i reclòs a la preso de Fresnes diversos mesos.

Els sacrificis soferts per l'ideal compten en la vida dels homes i ens plau avui, en l'aurora d'aquesta llibertat francesa que ens obre horitzons d'esperances, saïdar el nostre il·lustre amic adreçar li el testimoni de la nostra amistat i de la nostra simpatia.

Ara bé, Foc Nou rebé ara fa unes setmanes diverses lletres de lectors i subscriptors de la primera hora preguntant-nos si era cert que el president d'Accio Catalana Republicana s'havia adherit a l'organitzacio politica anomenada « Union Nacional Espanola ». Nosaltres no podiem contestar-los de seguida per la senzillra raó que el senyor Nicolau d'Olwer es treba a Paris i fins fa poc varem restar incomunicats amb la capital de França.

Tanmateix, la nova a què felen referència els nostres comunicants sorti de l'esfera imprecisa i confusa dels xafardeigs de café per prendre un caràcter oficial en ésser anunciada, amb tots els honors, per la premsa afecta a l'organitzacio politica a què hem l'ubit abans. Poc des després es reprenien, en part, les comunicacions postals amb Paris i podiem adreçar pe, escrit al senyor Nicolau d'Olwer les preguntes següents an.b l'interés periodistic d'informar objectivament i imparcialment els nostres lectors :

— Quina és la vostra opinio respecte de les agrupacions comités i aliances que funcionen a França ?

— Quina creieu que ha d'ésser l'actitut dels catalans en l'hora present ?

— Com veieu la solucio del problema nacional català ?

— Es cert que heu adherit a l'organitzacio dita d'U.N.E. ? Heu's aci les respostos del senyor Nicolau d'Olwer :

— En l'estat d'incomunicacio a què ens trobem reduïts els refugiats a França — incomunicacio amb Anglaterra i amb Amèrica, incomunicacio amb el nostre país, incomunicacio àdhuc entre nosaltres — tot el que feu ara és provisional i si no és util a la fi que perseguim, cal almenys que no li sigui contrari. Per això crec que hem d'evitar actuacions que potser en perjudicarien o en comprometrien d'altres que ignorem.

— Cabem, això sí, declaracions de principi, que poden reduir-se potser a la formula de tornada a la legalitat republicana, contra la qual van alçar-se els militars l'any 1936, és dir el restabliment de la Constitucio i dels Estatuts. Tanmateix, ni la Constitucio ni els Estatuts no son intangibles. I en ells mateixos duen la possibilitat de reforma. Llençar-ho, però, tot per la borda, amb la pretensio de trobar en el caos d'unos noves Constituents solucions millors, seria molt arriscat. No es tracta únicament d'enderrocar Franco, sino de restablir la Republica i l'autonomia !

— Si hem d'arribar a una solucio del nostre plet nacional i a una solucio republicana del problema espanyol, es indispensable que tant els catalans com els espanyols republicans no estem dispersos en diferents grups. Es aquesta una de les raons per les quals no m'he adherit a la U. N. E. que ve a augmentar el nombre de grups existents.

Això dit, prenguem-ho com una actitud purament personal com ho son totes, ja que els partits, si sobreviuen, no han pogut encara pronunciar-se. I afegiu-hi la meza consideracio i simpatia pels que han tingut la bona fe i l'esperit de sacrifici d'adherir a una organitzacio amb el desig i l'esperança d'endegar-la o almenys d'estalviar atzagaiades ».

Heu's aci les declaracions del senyor Nicolau d'Olwer que concorden molt amb la doctrina expressada pel nostre setmanari i que, al mateix temps, fixen la posicio del nostre entrevistat d'una manera clara, que no deixa lloc a equívocs de cap mena.

HEU'S ACI LA LLETRA que els elements d'A.C.R. de Tolosa han rebut del president de l'esmentat Partit senyor Nicolau d'Olwer

Paris, 14 X 1944.

Benvolguts amics,

La vostra lletra anterior deu haver-se creuat amb una targeta en les quals responia a una lletra, rebuda amb un mes llarg de retard. Hi restaven esclarits, em sembla, els punts sobre els quals em demaneu informacio i consell.

Em primer terme, malgrat el que algun diari hagi dit, no he donat la meua adhesio a la Union Nacional Espanola, ni tant sols no he posat els peus, per evitar confusions, al local de l'avenue Marceau, adhuc ni per a visitar els bascos, als quals quan m'ha convingut veure-ls ho he fet fora de llur casa, on ara no estan sols. Una de les raons per les quals no m'he adherit a la U.N.E. és precisament perquè soc partidari de l'unio dels diversos agrupaments republicans existents (catalans amb catalans i espanyols amb espanyols), dels quals la U.N.E. ha vingut a augmentar el nombre. Una altra raó és que no em puc posar a les ordres d'una Junta que no coneix i encara una altra, que bé està

l'unio pero malament el confusio-nisme. No veig que puguin ésser altra cosa que confusio-nisme un conglomerat on es crida a tot hom, des dels comunistes als carlins. Enderrocar Franco és una excel·lent primera part de programa; ara, que la més interessant és la segona : al seu lloc, què ? Els catalanistes republicans ja a tenen contestada : Constitucio del 1931. Estatut del 1932. No son perfectes ni satisfan les nostres aspiracions, pero segurament son molt millors del què ara sortiria d'unes Constituents.

Creo que allò que convé és una unio dels catalans, sobre la base Estatut-President Iria, que pugui entendre's amb els republicans espanyols que mantinguin el programa Constitucio-President Martinez Barrio. Tot el que sigui o maximalisme verbal o comparseria, no pot dur res de bo a la nostra Catalunya, que necessita una cura de repos i de dignitat. Per això m'espera que pugui esdevenir novament el teatre d'una lluita que portarà amb ella, a més de la destruccio material inevitable, o un refermament de la repressio

anti-catalana o una nova onada de murcianisme.

Tot això vol dir que « Foc Nou » m'ha plagut molt, que la seva orientacio em sembla bona i que l'editorial « Doctrina i Programa » del n. 2 el subscric en totes les seves paraules.

Entenc que tot el què es fa, en l'estat d'isolament en què vivim, és provisional. En tot cas, ningú no compromet més que el seu nom, mentre el partit o l'organitzacio a la qual pertany no hagi estatutit pels seus organs reglamentaris una norma de conducta. Té doncs un valor estrictament personal tot el que va dit en aquesta lletra.

Una cosa evident és, em sembla, que pot dur molt desastroses conseqüències per als refugiats en general el fet que alguns d'ells intervinguin dins la vida interior francesa. Una reaccio « chauviniste » i xenofoba en podria resultar. En tot cas, no convé donar arguments legítims a la cinquena columna.

Molt afectuosament us saluda tots.
LLUIS NICOLAU D'OLWER.

Una carta interessant de la Comissió Administrativa Federal del Partit Socialista

El diari « Le Populaire », edició per al Baix Llenguadoc, Rouergue i Rossello, publica una carta molt interessant adreçada per la Comissió Administrativa Federal a la Unió Nacional Espanyola, el contingut de la qual creiem interessa a tots els nostres lectors.

L'origen d'aquesta carta ha d'ésser precisat.

El dissabte 30 de Setembre, i a la sortida d'un Congrés Federal celebrat a Perpinyà per la Federació Socialista, el Comitè de Relacions de Forces Democràtiques Espanyoles, demanà al Sr. Lluís Noguères, diputat dels Pirineus Orientals i Secretari Federal del Partit Socialista, de presidir una gran reunió organitzada per els antifeixistes espanyols, que havia de celebrar-se el dia següent, a un Teatre de Perpinyà. Autoritzat pel seu Partit, Lluís Noguères acceptà.

El míting va celebrar-se amb un gran èxit. Milers d'auditors ompliren el Teatre i s'apretaven à l'exterior davant dels aïllats. Lluís Noguères tancà la reunió amb un parlament que fou saludat per grans ovacions.

Uns dies després, Unió Nacional Espanyola enviava un delegat prop dels Srs. Lluís Noguères i Fel·lix Mercader, Alcalde de Perpinyà, invitant-los a assistir a un Congrés d'Unió Nacional que havia de celebrar-se a París. Els invitats, després d'expressar els seus mercaments, es reservaren la seva resposta fins al dilluns, vinent, dia 9 d'Octubre, data en la qual havia de reunir-se la Comissió Administrativa Federal del Partit Socialista. Es en aquestes condicions que fou enviada la carta en qüestió i de la qual traduí i reproduí els seus paràgrafs més essencials. D'així:

« Estimats camarades: Els nostres companys Lluís Noguères, secretari federal i diputat del Pirineus Orientals, i Fel·lix Mercader, Alcalde de Perpinyà, ens han manifestat el desig expressat per l'Unió Nacional Espanyola d'obtenir la seva participació a les manifestacions que projecteu, i que tenen per objecte ajudar a l'alliberació del nostre País. »

Després d'expressar els seus mercaments i de fer història de l'actuació del Partit Socialista francès envers la República Espanyola, la carta segueix:

« Socialistes i republicans francesos, que tractant-se de manifestacions que es celebren a França, tenim el deure de parlar clar. »

« És el nostre camarada Lluís Noguères qui, en jener del 1939, quan el Govern francès havia donat l'ordre de prohibir l'entrada a França als soldats de l'exèrcit de la República i als republicans espanyols capaços de portar les armes, va anar a París i obtingué que aquesta ordre fos revocada. Alvarez del Vayo que era l'hoste del nostre Secretari Federal, pogué informar immediatament al President Negriñ i les forces republicanes passaren la frontera. Lluís Noguères hauria volgut que les tropes republicanes, desarmades, però no dislocades, fossin dirigides al camp militar de Larzac. L'Estat-Major francès no hi consentí, estimant que aquesta mesura podia ésser un desordre en cas de mobilització. Mentre nosaltres, socialistes i republicans, fèiem tot el possible per salvar l'exèrcit republicà espanyol, altres veus s'elevaven a França que reclamaven l'emplacament de metralladores a la frontera per a massacrar-lo. »

« Un bon nombre de diaris, entre ells l'Acció Francesa i « Gringoire », s'associaven a aquesta abominable companyia. Tenien per aliat a Espanya, els homes de Gil Robles. Que els comunistes espanyols ho oblidin i acceptin de col·laborar dins l'Unió Nacional amb Gil Robles, és una qüestió que afecta a ells, però nosaltres no podem acceptar que a França els nostres militants, prenguin una plaça al seu costat. »

« Donades aquestes precisions, volèm alegir que ben gustosament respondrem a la vostra crida el dia que, sense perill d'una disminució moral, ens serà permès d'oportar-vos el nostre concurs. »

« Creieu, estimats camarades, en els nostres sentiments fraternals. »

La Comissió Administrativa Federal del Partit Socialista,

Els Partits i Catalunya

Quan l'Esquerra actua

per JOAN ALVAREZ de LARA

Els Plens departamentals, es succeïxen. Després de Perpinyà, Carcassona, Aïbi, Montpeller, aemà Tolosa, i dintre de vuit dies, Montauban, Marsella i Bordeus, s'apleguen. Arreu l'Esquerra actua.

I les conclusions, per tot arreu, són les de fer palès la vitalitat del Partit i afirmar la seva unitat orgànica. Hom canvia impressions, es diu ço que cal que es digui, i es dona la confiança als homes que l'han merescuda per la bona tasca realitzada abans i durant l'alt.

S'observa un minut de silenci en homenatge emocionat a tots els catguts per la causa. Cadascú es recorda d'un parent o de l'amig que ha desaparegut per sempre, i tots a l'unisson, del que fou cap de l'Esquerra, Lluís Companys. Tots els ulls espurnejan perquè s'imaginin el President dels catalans descalcant-se per morir trepitjant terra catalana i dient: « No em mereixia una mort tan gloriosa. »

Hom adreça un vot d'adhesió al President Josep Iria, que en la seva qualitat de President del Parlament de Catalunya, i d'acord amb les disposicions de l'Estatut Interior, ocupa el lloc de President de la Generalitat.

Josep Iria, quan tingué coneixement de la mort tràgica del President Companys adreça una llettra als diputats del Parlament Català, per assabentar-los de que prenia possessió de la Presidència de la Generalitat.

I això passava l'any 1940, quan la Gestapo havia llinat a Franco Lluís Companys, i que aquest era afusellat perquè ocupava el lloc que el President Iria es feia el deure i l'honor de reivindicar.

I ara en els plens de l'Esquerra, tots els caràcters de casa nostra s'hi retroben: el que sempre està d'a-

cord i el que s'oposa per sistema; el que no coneix a ningu i el que coneix a tothom; el que no sap res i el que us pot contar la història de tots; el que parla perquè no l'entenguen; el que critica perquè no el cansurin; el que escolta a tothom però fa el que li plau; el que no pren tot al seriós i el que sempre ja brometa; el que no pot viure sense fer travetes; el que és bo i legal com un broc de pa; el que parla bé i el que ensopega; el concentrat que parla poc, però cada mot és un cop de màll; el que vol disminuir el seriós de les seves intervencions posant-se la boina en una forma original; l'exuberant que fa grans gestes i el ponderat que gairebé no es mou. I tots tenen la seva opinió, però quan cal formular uns acords, el sentit de responsabilitat s'imposa i és aleshores que l'Esquerra actua.

El Partit viu, i els que desconfiaren d'ell, els que deien que "Esquerra era ben morta, els que proposaven que es dissolgués, els que creient la desfeixa volgueren salvar-se fent una secció, cal que ensorrin el cap dins les espalles, que diguin "el mea culpa" i que reflexionin, que vol dir, sentin polític.

L'Esquerra actua, i per a que res no manqui fins hem retrobat els satèl·lits: els que ens critiquen perquè ens estimen, els que en parlen perquè ens admiren, i els que ens menyspreuen perquè ens envejen.

Però diguin el que diguin, tothom sap que el Partit que acaptesca Maçà i incorporà els obrers al catòlicisme, que amb Companys feu comprendre la República als catalans, que es jugà el poder i la llibertat per a defensar el benestar dels treballadors del camp, el que s'oposà al feixisme perdent-li la vida molts del seus. Quants? Cal

nomenar-los? Ens hi refusèm, perquè estan a la memòria de tots i exigim respecte pels nostre morts i tenim el pudor de no passar factura en el seu nom.

El Partit del qual ni un sol dels seus dirigents i homes representatius ha col·laborat amb Franco i el seu règim.

Del President de Casal als elements del Directori del Conseller Municipal al President de la Generalitat passa pels Ministres els Diputats i els Alcaldes, tots s'han retrobat; a Lèxiti o a les presons, al liti d'hospital o davant del piquet d'execució.

Quin altre Partit de masses a Catalunya i arreu del món pot presentar una trajectòria de conseqüència política que superi la de l'Esquerra? Qui, davant els fets, gosaria dirnos que tram al poble?

Qui és prou desvergonyit per a volguer comparar-nos als Partits francesos de 1940, els quals tots, sense excepció, tingueren elements representatius que col·laboraren amb Petain i el seu Govern?

I és un home de l'Esquerra encara, el President Iria, que en un moment de confusióisme, obceca la veu i s'adreça a a tots els catalans que mantenen la dignitat d'homes i de patriotes, amb un llenguatge precís i clar, i anuncia la constitució del Consell Nacional Català per a que representi la unitat de Catalunya i que obtindrà, no ho dubtem, el reconeixement de tots els catalans als quals el missatge és atorgat.

Tot hom sap, dèiem, que res de solid es pot construir a Catalunya sense l'Esquerra, doncs ésser ella es la garantia de l'equilibre polític necessari per a fer una veritable tasca de govern.

Les relacions cordials amb els Partits democràtics i organitzacions antifeixistes espanyols, ha estat sempre una norma tradicional de la política de l'Esquerra. Una altre, és la d'ajudar-se mútuament amb el Partit Nacionalista Basc. Es un deure dels nostres dirigents de continuar aquesta política.

Hom coneix el manifest publicat el desembre del 1943, per la Junta Espanyola de Liberació. Aquest important document sembla nascut d'una preocupació predominant: sortir al pas d'una maniobra que voldria restaurar la monarquia a Espanya. Malauradament, no s'haurien altres noves, però ens demanem perquè els bascos no assistiren a la reunió i perquè els comunistes no hi enviaren llurs delegats. Sembla, però, que la Junta ha fet camí, doncs « La Humanitat » anuncia que ha estat rebuda a Cuba amb el títol de « Dipomàtics Espanyols ».

Vegueu doncs, que l'Esquerra actua; caldrà que tots els exiliats catalans s'apleguessin cadascú dins del seu Partit o Organització, per a que llurs representants puguen constituir el Bloc Nacional Català que la nostra Pàtria desitja.

I aquí acabarem aquest article deixant per al proper parlar-vos de les activitats dels altres Partits, però, « Que ja l'Esquerra », ha produït certs malentesos que ens fem un deure d' esclarir.

Si creïssim que el bé del Partit exigeix que cessin en les seves activitats els que actualment el dirigeixen, ho diríem allà on calgués. Però, sortosament, els que estripaven sense llegir-les, les lletres dels catalans que eren al camp de concentració, els que prenen com una facecia el parlar del perimbre dels exiliats, son jora de França. Hom desitjaria que no es moguessin d'allà on es troben.

Deix que hem restat act, els uns tenim el deure de treballar pel Partit i ho han fet; els altres hi parlaren la seva fe el seu entusiasme. D'errors tots els que actuen en fan; i les nostres opinions per la reorganització del Partit a França podent coincidir o ésser diferents, però els uns i els altres, sabem que amb mes o menys traça, tots treballarem pel Partit i per Catalunya.

La Vida del Treball

Alliberats els països; restablerta la democràcia, la vida diària de l'home, la de l'obrer p' damunt de tot, no pot continuar supeditada a les mil i una contingències d'una societat organitzada i a base d'afany massa personals.

La qüestió social es presentarà de nou amb tota la seva acuitat i s'ha arribat el moment de tancar favorablement un període reivindicatiu i convulsiu per deixar pas a una era constructiva.

La lluita de tants anys, quin exponent màxim es el pres nt conflicte mundial, ha estat: una lluita contra la inseguretad social i individual. El resultat lògic i l'únic durador sera l'establiment arreu de mesures que garantitzin social i individualment l'obrer.

Cal partir de la base qu: l'obrer es el primer element d'ordre d'un país. I no pot haver-hi ordre si tot està dresat contre ell. L'obrer es el gran instrument que la matxar l'economia de la nació; cal, doncs, que l'economia del país hi doni aquest dret tan elemental de poder treballar per ella i ésser remunerat en tots els aspectes de la manera mes elevada possible. I quan aquest treball no es pot realitzar per una rao física o econòmica cal que l'obrer pugui continuar a viure amb tota dignitat i cobrir les necessitats de la vida civilitzada. Seguretad en el viure, seguretad social, heus-aci la primera condició pel benestar dels treballadors i de la nació en definitiva. Aquest principi recomanat per les grans conferències de treball d'avui dia devem impletar-lo, no solament en el paper, sino en la realitat de la vida econòmica del nostre país. Que s'acabin les històries de miseria, tant tristes i tan reals, que comporta la manca de treball i el treball mal remunerat. Que l'obrer, no sigui mes un element comerciable com un producte qualsevol. L'obrer es un home i la societat que neixera de les ruïnes de la guerra sera una societat d'homes, d'homes lliures, fatigats de lluita, de preso, d'exili, però amb prou energia per imposar no una falsa solidaritat social, sino una veritable seguretad social i individual que li permetra treballar, nodrir-se, instruir-se, divertir-se, assegurar-se contra accidents i malalties, tant per ell com per la seva família. Que, com diu el tercer punt de la declaració de Pladefla de la O. I. T., la pobresa, en qualsevol lloc, es una amenaça per la prosperitat de tots. I cal que compreguem que tant ho es nacional com internacionalment.

JAUME CASADEMONT.

Yagüe el Cavaller

Un mati xafogós de Juliol del 1936, a Madrid. Presidència del Consell. L'avançala del despatx del Cap del Govern, Casares Quiroga, plena de visitants.

El primer que vaig veure en entrar, — explica el Coronel X, actualment a Mèxic, — fou Yagüe, que aleshores no era més que Coronel, assegut en un soà, amb el cap entre les mans, — unes mans enormes amb quants blancs que no s'em despitarien mai més de la memòria — els colzes als genolls i molt preocupat. Ens saludarem, em vaig assegurar al seu costat i quasi al mateix moment ell fou cridat al despatx.

Com que la mampara era oberta de tanta calor com feia, amb la mica d'aire que circulava passaven indiscretament les confidències dels visitants. Tot i la calor, Casares Quiroga rebé el futur general molt fredament. Luxe que en aquell temps la gent es podia permetre!

— Senyor President — deia Yagüe — vinc a demanar-vos que anul·leu la Vostra decisio separant-me del comandament que havia d'anar a ocupar al Marroc.

— No puc; ting noticies dignes de tot crèdit segons les qu'es oneu allà per sublevar-vos.

— Això no és cert.

— Això és cert!

— I si jo us donés la meva paraula d'honor, de cavaller, de militar de que no m'haig de sublevar?

— Si em donessiu la vostra paraula ja sera diferent.

— Doncs us dono la meva paraula de que no em sublevaré.

— Si és així us crec; podéu marxar demà mateix a ocupar el vostre càrrec.

Cinç dies després, el 17 de Juliol de 1936, Yagüe sublevava les tropes del Marroc tres mesos més tard celebrava a la Plaça de Braus de Badajoz, la famosa « corrida » en la qual 700 presoners eren materialment trinxats per les metralladores, en presència d'un public entusiasta.

LLEGIU
Feu Llegir
Foc Nou

REFLEXIONS d'un Catalanista

Quan parla el President per Eugeni XAMMAR

Quan parla el President que calli tothom. Naturalment. Però sobre tot que escolti tothom i si pot ésser, que compregui tothom.

El President ha parlat tan clar que qui no escoltarà sera perquè no voldrà. No hi ha cap concepte a la crida del President que no sigui just, ni cap mot que hi sigui de massa. Així ha d'ésser la paraula de Catalunya, precisa, breu i noble, quan la nostra terra eleva la veu davant del món.

Quan parla el President no és per a sumar un cantaire més a la coral, poc afinada, dels emigrants catalans. Es per fixar la posició de Catalunya en el món d'avui, el món — son les propies paraules del President — de « l'heroica victòria de les Nacions Unides » i del « gloriós redressament del poble francès ». Per boca del President de la Generalitat, Catalunya reclama en aquest món nou un dret de presència i crea l'instrument de la presència.

Quan parla el President la paraula i l'acte es confonen. Dos homes que son l'honor, el prestigi i la gloria de la nació catalana es posen al costat del President i formen amb ell el Consell Nacional de Catalunya a França. Josep Iria, Pompeu Fabra, Antoni Rovira i Virgili son els nostres capitans. La nostra bandera és la de sempre.

Quan parla el President es per definir la missió del Consell amb homes de tots els sectors democràtics i nacionals per a que sigui així representatiu de la unitat de Catalunya. En segon lloc exercir amb plena eficàcia funcions d'assessorament i de preparació del nou període republicà i autonòmic fins al moment que es constituïsi el Govern provisional de la Generalitat. I abans d'ampliar el Consell, hi haurà consultes del President o dels seus delegats amb els catalans — amb tots els catalans — de França, amb els catalans d'Amèrica, amb els catalans de Londres i, per damunt de tot, amb els catalans de Catalunya.

Aquesta es la missió política i diplomàtica del Consell Nacional de Catalunya a França, a la qual correspon, al meu entendre per a tots els catalans que som a França, una obligació. Tots els catalans sense distinció, els diputats i els aspirants a diputat, els escriptors i els aspirants a escriptor, els dirigents i els dirigits, els militants i els militars, els de l'Aliança i els del Comitè, els assembleïstes, els oradors i els periodistes, tots tenen, ara, al meu entendre, una obligació, o mes ben dit, dues obligacions:

Primera obligació: defugir, encara que sigui al preu dels meua grans sacrificis, les baralles entre catalans.

Segona obligació: Allunyar-se amb tota cordialitat, de les baralles dels altres.

Eugeni XAMMAR.

P. S. — Una pregunta mereix una resposta, pero una resposta no mereix necessàriament una replicca. El senyor Saurer m'excusarà que no contesti puny per puny el seu llarg i interessant article. No convé desmoralitzar el lector ni abusar de la seva paciència.

Em semblaria de totes maneres una desatenció, passar per alt un passatge de l'article del Sr. Saurer que m'ha arribat al cor. El senyor Saurer em proposa una excursió als Departaments de l'Arlege, del Gers i de l'Aveyron amb escala a la Ciutat de Tolosa. Si diguéu que aquesta idea del senyor Saurer és senzillament filantròpica, i si es tractés de portar la a la practica només hi proposaria una petita modificació: deixar de banda el departament de l'Arlege de poc interès gastronòmic i substituir-lo per un altre departament, el del Lot i Garona per exemple, país on les prunes i els ànecs tenen una cura que es fon a la boca. Quan al Gers, no puc imaginar que els atemanyos no hi hagin deixat un flaco de bon armagnac i un bon feige d'oca gras per encetar el dinar. El cassolet de Tolosa ja ni el retreue; l'orquestració d'aquest plat es insuperable. A l'Aveyron l'anell es substancial i el formatge d'ovella, conegut amb el nom de Roquefort, és únic en el seu genre.

Però senyor Saurer, senyor Saurer, for una proposicio així a un home com jo, immobilitzat a Perpinyà per les obligacions professionals i sotmes des de fa anys a una cuina senyella... vostè creu, senyor Saurer, que es llicit portar la política a aquests extrems de crueltat? E. X.

Als nostres amics

Els nostres lectors s'haurán adonat del nou format de « FOC NOU » que conté el doble de text del nostre format anterior. Volem correspondre à la confiança dels nostres lectors, millorant cada dia mes el nostre setmanari. Però « FOC NOU » no es una publicació d'empresa i per fer això possible, ens veiem obligats a portar el seu preu de venda a 3 francs.

Envieu el preu de la vostra subscripció directament a « FOC NOU » per mandat-carta o bé al nostre compte xec-postal 37.732. La tarifa es la següent:

45 francs, Tres mesos — 90 francs, Sis mesos

180 francs. Un any

Son també moltes les persones que ens afavoreixen amb un donatiu. « FOC NOU » quedarà doblement agraït a tots aquells que vulguin ajudar-nos en aquesta forma. Un donatiu de 100 francs dona dret a un trimestre de subscripció.

Llegiu i feu llegir « FOC NOU », propagueu-lo per tot arreu, feu-lo arribar a tots els recons de França, feu que « FOC NOU » tingui entrada a totes les llars catalanes. Entre tots farem de « FOC NOU » allò que volèm que sigui: el veritable portaviu de tots els Catalans exiliats a França. I gracies a tothom.

VERS UN NOU clima moral

Segons els definidors, els règims totalitaris estaven cridats a revolucionar qui sap les coses. Calia re-moviar un nou vell, terriblement gas-tat, enderrocar, canviar, convulsio-nar organitzacions uniques, de la mi-gèrie intel·lectual als camps de con-centració i a les presons, de la nova economia als rebatoris legalitzats, tot volia tenir un aire enlluernador, nou de trinca. S'acabava un món per a donar pas a una altra civilització!

Al servei d'aquesta nova civilització, el totalitarisme creava, almenys, un estil de propaganda i persuasió, un decorat d'uniformes, cartells i bo-tigues, una dialèctica de puny i pisto-la. I, digne corol·lari de la seva indignitat, feia nèixer el clima mor-al, morbos i insà, que, possibilitant la desaparició el respecte a la per-sona humana, justificant la tortura, el rebatori i el crim, permetia l'ac-tuació dels S. S., de les joventuts feixistes, de la Milícia, de Falange. Demunt de tanta fúria els dicta-dors exen glorificats, Hitler i Déu, Mussolini i Cèsar, Pétain i Joana d'Arc, Franco i els Reis Catòlics... El totalitarisme — diuen — mai ha tingut el sentit del ridícul. Si només s'hagués tractat d'això...

Si poguessin deixar de banda les tragèdies col·lectives i individuals, aquests anys d'esclavatge ja haurien estat d'una tristesa aclaparadora es-guardats tant sols sota l'aspecte de la baixa de les valors humanes i col·lectives. Ennig la fraseologia com-plexada, les paraules altisonants, el gangsterisme i la jungla recoberts amb les definicions, aparentment trascendents, difícilment podrà trobar-se un període més buit. Quina ha estat l'aportació positiva, en qual-sevol ordre, dels moviments totalita-ris? Què han creat, què han fet que constitueixi una oportunitat legítima i original? Per molt que cer-quem, la nostra enquesta serà in-fructuosa. L'únic heretatge que ens resta és aquesta crisi de consciència que nega les més altes valors huma-nes, que eregeix en sistema la viola-ció permanent de tots els drets indi-viduals i col·lectius, que abat tots els obstacles, valguent-se dels mitjans que calguin, que poden oposar-se al desenvolupament de l'acció personal i política dels dictadors.

Una de les grans dificultats que es presenta als diversos pobles del món que han sofert sota el jou dic-tatorial, serà la de superar les pos-sibles contaminacions que hagin pogut produir-se en la consciència dels diversos estaments socials. No parlem generalitzant. Davant aquesta intoxicació moral, llarga i feixuga, hem constatat una sensació de can-genci immens, un desig intensíssim de retorn a la simplicitat, que en aquest cas significa dir les coses pel seu nom, deixar de banda tota la

faramalla i tota la indignitat que ca-racteritza els darrers anys.

Simplicitat. La paraula aviat està escrita. Però si volem enfonsar-nos en la realitat ens adonarem del mal que li han fet els règims totalitaris. A tal punt, que avui ens costa tro-bar-ne el veritable sentit i àdhuc ens estranya veure'n manifestacions es-clatants. Així, quan llegim les pre-mises que Winston Churchill posa als italians per a ésser lliures, a l'en-tusiasme que les seves afirmacions susciten s'hi uneix una mena d'asto-rament. Estàvem tan poc acostumats a aquest llenguatge! En poques rat-les, el primer anglès d'ús comú molt més concret que Hitler, Mussolini i Franco al llarg de tota la seva ac-tuació. Llenguatge planer, clar, con-cret, que no admet el subterfugi ni la girangosa. No és aquesta una de les promeses essencials que han d'im-posar-se als pobles de cara a futures actuacions?

Cal, doncs, ara que el totalitari-me està a les seves acaballes, que hem es preocupi del clima, polític i moral, en què haurà de desenvolupa-r-se la vida dels pobles lliures. El problema és d'un interès extraordinari i la seva solució condona les pos-sibilitats d'èxit de la nova experièn-cia que el món va a viure.

No n'hi ha prou en enderrocar l'aparell governatiu damunt del qual es mantenen els règims opressius, ni en fer una justícia estricta i severa, ni en reparar els mals causats, ni en acordar legítimes reivindicacions a les classes populars. Es parla, amb raó, d'imposar mesures de salubri-tat. La de desentoxicar la conscièn-cia individual i col·lectiva de les in-fluències que hagués pogut sofrir du-rant aquests darrers anys, n'és pot-ser, la més important. Al costat de les mesures reparadores de justícia, cal imposar una profunda reforma moral. Què en treuríem, si sota uns altres noms, les tàctiques aburrids continuaven, el confusióisme, el morbositat, la jungla, les travetes, la grandiloqüència, la buidor, regnaven en mestres absoluts?

La victòria ha d'ésser completa sota tots els ordres. Res no podrà afirmar-la més que la creació d'aquest clima moral indispensable per a tota acció transformadora. Car res no fora tan tràgic com la d'haver asso-llit la victòria en els camps de ba-talla i que el clima moral creat pel totalitarisme subsistís sota qualsevol dels seus aspectes.

Emili VIGO.

FOC NOU ES EL VOSTRE SETMANARI

De Carcassona el Plè d'E. R. C.

El dia primer del mes que som s'ha celebrat a Carcassona la reunió dels militants de l'Esquerra Repu-blicana de Catalunya del departa-ment d'Aude.

Després de llegida i aprovada l'acta de constitució de la Junta Local de Carcassona, el Sr. Prats va obrir l'acte fent ressaltar la labor portada a cap dins la clan-desinitat, exposant de forma pre-cisa les relacions mantingudes amb els directius del Partit.

Foren presentades les següents proposicions:

Primera. — « Que l'Assemblea acordi haver escoltat amb satisfac-ció l'exposició feta en nom del Con-sell Directiu a França pel Sr. Bar-tera i que expressi la seva conforma-tat a tot el que ha manifestat. »

Segona. — « Que els militants d'E. R. de C. del departament de l'Aude, reunits en Assemblea a Car-cassona, acordin saludar el Govern Provisional de la República Fran-cesa, com genuí representant del gru-poble francès; i que es mani-festi l'admiraçió i la simpatia dels reunits per als Exèrcits de les Na-cions Unides i per tots els nostres compatriotes que han llutat al seu costat, ajudant a l'alliberació de França. »

A continuació fou elegit el Con-sell Departamental que ha quedat constituït pels senyors següents: Maties Martínez i Francesc Fali-vena, per Girona; Angel Nogués i Josep Solà, per Lleida; Francesc Abello i Adolf Pujades, per Tarragona; Joan Aleu i Josep Vázquez, per Bar-celona ciutat; i Joan Prats i Domè-nec Armentà, per Barcelona cir-cumscripto.

Enmig d'un gran entusiasme fou llegida l'acta de constitució de la Junta de Liberació Espanyola, for-mada a Mèxic, així com el mani-fest que han fet públic. Va ésser molt comentat.

El Sr. Prats fa un resum de tot el que ha estat tractat durant la reunió i diu que per tancar l'assem-blea proposa que es prenguin als se-güents acords:

Primer. — Congratular-se per l'en-tusiasme, bon servei i esperit d'unitat que han manifestat tots els assis-tents a l'assamblea.

Segon. — Donar les gràcies a les autoritats franceses que ens han permès la col·laboració d'aquells acts.

Tercer. — Rebre un record d'homenatge a tots els caiguts pels nos-tres ideals a Catalunya i a l'exili, així com els que encara sofreixen represonats per Franco.

Quart. — Que es guardi un mi-nut de silenci per tots els morts en lluitant contra el feixisme.

Així s'acorda i es dona per ac-abat l'acte enmig d'un major entu-siasme de tots els assistents.

S'en prega de fer públic que tota la correspondència que s'hagi d'a-dreçar al Consell Departamental de l'Aude se faci a la següent adreça: Joan Prats, 31, square Gambetta, Carcassonne (Aude).

NOTICIARI

FRONT NACIONAL DE CATALUNYA

DELEGACIO A FRANÇA 2, A, RUE FABRIQUES NABOT PERPINYA

Per tal de procedir a la ràpida organització del Front Nacional de Catalunya en terres franceses, s'ha constituït a Perpinyà la Delegació del Front Nacional de Catalunya a França.

Tots els catalans i totes les orga-nitzacions que ho desitgin, poden sol·licitar informacions i enviar adhesions, al local de la Delegació, 2, A, rue Fabriques Nabot, Perpi-nyà, on pot adreçar-se també la correspondència.

DIMISSION

El còlegu periodista barceloní, Manuel Nogareda, ex-director de « La Noche », ha dimitit del seu càrrec de President de « Union Na-cional Espanyola », a Agen. Així ho fa constar en una carta que adreça al Vis-President de la U. N. E. d'a-quella Ciutat, la qual carta repro-duceix el periòdic C. N. T.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

ALTA GARONA

Es convoca a tots els militants a l'Assamblea Departamental que tin-drà lloc el dia 22 d'aquest mes a la Sala Senechal, rue Rémusat, a les 10 del matí.

Ordre del dia

1. Donar compte de les gestions efectuades per la Comissió organitzadora.
 2. Nomenament del Comitè De-partamental.
 3. Informació feta per el Direc-tori d'Esquerra Republicana de Cata-lunya.
 4. Proposicions, Precs i Preguntes.
- Degut a la importància dels as-sumptes a tractar, es prega a tots els militants la seva assistència.
- La Comissió organitzadora.

TARN

Son pregats tots els militants del departament del Tarn a posar-se en contacte amb el comitè or-ganitzador que resideix a Albi. Us podem dirigir a Ramon Gallat, car-ter Porta Neuve, 4. — El Comitè.

TARN I GARONA

Es fa avinent a tots els compa-nyos del Departament del Tarn i Ga-rona, que es an convocats per al dia 29 d'Octubre, al « Café de l'Univers », rue Saint-Louis, a Mon-tauban, per tal de nomenar el Com-itè Departamental d'E. R. C. a França, en el Tarn i Garona.

Ordre del dia

1. Un Company del Consell Di-rectiu del Partit a França informars.
2. Nomenament del Comitè De-partamental.
3. Precs i preguntes.

COMITÈ D'AJUDA ALS ESPANYOLS

Ha quedat constituït a Tolosa, 28, rue Louis-Hérauld, un Comitè d'ajuda als espanyols, de conformi-tat amb la llei de 1 de Juliol del

1909. Ha estat nomenat Conseller jurídic Maitre Périssé, i de l'assis-tència mèdica senyor i carrec el metge hispanista Robert Salvador. Tots els espanyols i francesos simpatitzants poden i deuen prestar el seu apoi a l'esmentat Comitè. I tots els necessitats deuen acudir al Comitè d'ajuda als Espanyols.

Al fer-se pública la constitució d'aquest organisme, la Junta salutà atentament i es posa a la disposició de los Autoritats, de la Premsa, i de tots els Comitès de de beneficièn-cia nacionals o internacionals, als quals demana també la seva ajuda moral i material.

CASAL DE CATALUNYA

Ha quedat constituït a Perpinyà el Casal de Catalunya, el qual es regirà per la següent Junta Direc-tiva:

President: Joan Alavedra; Vis-Presidents: Antoni Rafà i Manuel Valls de Gomis; Secretari general: J. Garcia Castellet; Secretari ad-junt: Salvador Puigvert; Tresorer: Santiago Vila; Comptador: Tomàs Torrents; Vocals: Tomàs Pallach, Rossend Ullot, Albert Forasé, Vi-centes Taradell, Tomàs Pomés, Ja-ssep Gabriel, Joan Tries, Antoni Besançon i Joaquim Xicart.

Fem vot per tal de que aquest nou Casal de tots els catalans as-solixi un gran èxit i que puguin ésser aviat una realitat els projec-tes dels seus dirigents.

ESTAT CATALA

El Consell Executiu d'Estat Cata-là, resident a Perpinyà, 15 bis, rue Claude-Bernard, posa al co-neixement dels militants la constitu-ció de les següents delegacions a França. Els alia's a Estat Català son pregats d'establir-hi contacte per tal de posar-los al corrent de la política i posició del Partit.

LOIRET. — Joan Cunyat, 26, rue Tournave, Orleans.

GIRONDE. — Antoni Figueras, 221, cours de la Marne, Bordeaux.

ALTA GARONA. — Francesc Mar-qués, 3, rue Romiguères, Tolosa.

TARN I GARONA. — Po. Ga-lnés.

La Caritat ben administrada

Catalunya per als falangistes és un magnífic camp d'exploració. Abans calia anar a Cuba per a en-riquir-se, Franco, ha escorregut nota-blement el camí. No n'hi ha prou amb la plaga dels funcionaris, dels inspectors dels « jerarcas », dels po-lícies, vinguts de fóra. Calia que « a revolució nacional-sindicalista » es fes sentir en tots els ordres de la vida de Catalunya, sobretot en l'econ-òmic. Les societats anònimes han sorgit com els bolets a la tardor. Un d'aquests agrupaments és, en l'indústria tèxtil, el que compta com a principals impulsors amb dona Car-men Polo de Franco, el Ministre d'Indústria i Comerç, Carleer, l'A-cadèmia de Barcelona, Miquel Mateu, el General Moscardó, i altres herois de « moviment » i que monopolitza, pel fet de la contingència de les matèries primeres, una gran part de telecs catalans. Aquest mún-tirs de « vesania roja » saldarà el darrer exercici amb un guany de quatre-cents cinquanta milions. I després es dirà que el renaixement està en crisi!

Lluís Companys

la seva vida
la seva obra
la seva mort
gloriosa

BIOGRAFIA DE LLUIS COMPANYS

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El sotsgnant

(nom i adreça ben clara) es sub-scriu a l'edició del llibre « Lluís Companys, la seva vida, la seva obra, la seva mort gloriosa » de Domènec de Bel'munt, i a l'efecte us tramet amb la present un mandat-carta de cinquanta francs. (Data i signatura.)

NOTA. — Cal a mes practicar la subscripció especificant en el dors del mandat-carta dirigit a « FOC NOU », 46, rue de Metz, Toulouse, que es tracta d'una subscripció a l'exemplar del llibre sobre Lluís Companys.

CAP. I LA INFANCIA

Les comarques lleidatanes les més allunyades geogràficament de la llum i del caliu espiritual de Barcelona, han donat veritables sorpreses quant a llur contingut patriòtic. Els dos presidents de Catalunya, Fran-cese Macià i Lluís Companys eren lleidatans. Entenem-nos: Francesc Macià no era lleidatà perquè va néixer a Vilanova i Geltru, però era de formació netament lleidatana, Diputat per terres de Lleida, i lligat íntimament a aquesta per vincles de sang i de patrimoni familiar. Els dos Presidents parlaven la nos-tra llengua amb l'accent característic de Lleida i el segon molt especial-ment es compliava a marcar-lo perquè deia sempre, tot somrient, que l'accent lleidatà era « lo més castís de tots ».

Entre la Segarra i el Segre, la gran artèria de la riquesa lleidatana, hi ha una de les contrades més populars i típiques del país. És una terra grassa, tota de regadiu, fundada pel gran canal d'Urgell, plana com la mà, exuberant rica en alfalsars, tarraçes, cereals, vinya i oliverars. Hem parlat del Pla d'Urgell, la capital del qual és Balaguer, que s'estén des de Tàrrrega a les ribes del Segre. Una carretera secundària realitza la capital de la comarca al ferrocarril Lleida-Barcelona i travessa un rosari de poblets urgellencs, pagesos fins al moll dels ossos, que es diuen Tornahous, Tarros, La Pulloia, Boida, Castellserà, Penelles, Bell-munt, Belleire i La Rapida.

Com si vinguéssim de Balaguer, canal de Tàrrrega, nosaltres ens ateu-rarem al Tarros, que és la petita pàtria de Lluís Companys. I a l'es-querra de la carretera s'aixeca un poblet plaicid i patriarcal d'un cen-tar de cases consagrat totalment a la vida agrícola. A darrers del segle passat, però, quan no s'havien inventat encara els tractors ni els aut.mobils i quan el Canal d'Urgell no estava acabat, la vida econo-mica del país era menys prospera que avui. Les terres estaven assedega-des, les pluges eren escasses, els viatges i els transports s'havien de fer amb carros i diligències, les carreteres eren primàries o inexistents, les escoles pobres i rares. Alguna família benestant, però, com a can Com-panys del Tarros, podia conservar el patrimoni familiar i tirar endavan-tant gracies a un esforç constant de treball i a una administració fami-liar ben dirigida.

La tradició successoral catalana ha comportat sempre, sobretot entre la pagesia lleidatana, un respecte sagrat als drets de l'hereu. És consi-dera natural, just, indiscutible, que l'hereu d'una família nombrosa es quedí a casa per succeir el pare en la direcció i gerència del patrimoni familiar i que els cabalers aprenguin un ofici o estudi d'una ca-tera segons llurs vocacions i les possibilitats econòmiques de la casa.

Els pares d'En Lluís Companys es casaren joves i tingueren una colla de fills: cinc nois i tres noies. El noi gran, l'hereu, En Josep, havia de quedar-se al Tarros, a perpetuar la tradició i a conservar el

patrimoni familiar. Les noies rebrien una educació acurada i un dot de-coros. Els cabalers establien una carrera.

En Lluís, que era el primer cabaler, va néixer el 1886, passà la primer infantesa i aprengué les primeres lletres a l'escola rural. Ja de menut era nervios i secadri, inquiet, rebel a la disciplina escolar. La seva ànima era el voler ésser militar. Organitzava poderoses columnes entre els infants del Tarros, atacaen a la bayoneta els presseguers de la rodalia i es batien com a lleons contra les sargantanes de les ribes. En Lluís volia ésser sempre capità, coronel o general, es feia espases de fusta i dirigia l'estratè-gia de les batalles.

Però el seu pare no volgué alimentar els optimismesbellies d'aquell vallet de 8 anys del qual el mestre assegurava que tenia talent per a l'estu-di. La seva il·lusió era, que el Lluís fos advocat i com que del Tarros estant no hi havia possibilitat de portar la idea a la practica, fou decídit que enviarien el noi a Barcelona i que el posarien al liceu Poliglota, una de les institucions escolars de més prestigi i anomenada d'aquells temps.

No havia complert els nou anys quan entrà, d'intern, al Liceu es-mentat, per cursar-hi el batxillerat. Allí, durant els primers temps, va passar-hi les seves car venia del poble i no sabia altres mots de castellà que els que sentia pronunciar a la guàrdia-civil quan anava al Tarros per la Festa Major. La gent de la pagesia lleidatana son refractaris al castellà i quan l'han de parlar passen veritables calvaris.

Un dia ens explicava, recordant anècdotes de la seva infantesa, que quan estudiava gramàtica castellana no li cabia al cap que el verb « ir » en castellà signifiqués « anar ». No sabia perquè, no ha pogut explicar-s'ho mai, però sempre trobà que era un veritable absurd que « ir » es tradís per « anar ». En certa ocasió, el seu professor de Gramàtica a l'Institut, que era el senyor Obradors, recordà a En Companys una anècdota molt curiosa del seu exàmen: en el llibre de text hi figurava un exemple en itali amb la seva traducció castellana que deia: « Fa-bio capitaneaba los ejércitos ». El nostre petit estudiant del Tarros en el moment solenne i decisiu de l'examen va traduir molt seriósament: « Fabio decapitava los ejércitos ». Si més no, això volia dir que la seva fallera militarista anava de baixa.

Fou el batxillerat normalment, sense sotres que el revelessin com un mal estudiant ni èxits que fessin preveure un noi prodigi.

Era, però, ja d'adolescència un noi realista, rebel, ple d'in-ietudes i apassionat per la idea de justícia. Si bé en el Liceu Poliglota no tingué ocasió d'organitzar complots importants, ja va manifestar sa seva pas-sió per la política en converses i reunions d'amics de Col·legi.

Diguem de seguida que al Liceu Poliglota Lluís Companys fou una amant d'infantesa que havia de continuar més tard a la Universitat i que havia de tenir una influència decisiva en la seva vida: ens referim a Francesc Llagret.

A LA MEMORIA DE TOTS EL QUI A L'EXILI HAN TROBAT LA MORT.

15 d'Octubre del 1944.

IVe Aniversari de l'afusellament a Barcelona del President Lluís COMPANYS

(Del nostre enviat especial.)

Aquest és el text de la lapida descoberta a Perpinyà al cementiri de l'Oest, en un troc de terra on reposen les despulles de 900 compatriotes que a l'exili han trobat la mort. Data, la del diumenge darrer que, a l'igual que a la lapida, quedarà gravat a la memoria de tots els que assistiran a aquest acte simple i emocionant. Una simple nota apareguda a la premsa fou suficient perquè de manera admirable acudissin a la capital del Rosselló compatriotes de totes les contrades per tal d'associar-se a aquesta diada de dol nacional. Hi havia representacions de Bouches del Rhône, Gard, Tarn i Garona, Aude, Alta Garona, i Pyr. Or.

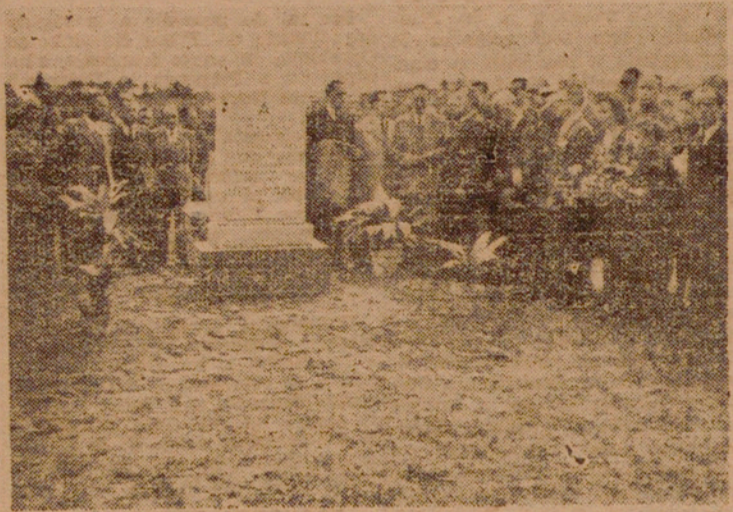
S'ORGANITZA L'ACTE

A les onze s'organitzarà l'acte a l'entrada del Cementiri. Entre els assistents hi haurà: M. Aussell Lluís, representant l'Acadèmia de Perpinyà i al P. S. Francès; Mme Laure Uimer, intel·lectual danesa; M. Col, professor a l'Escola Normal, els Srs. Pompeu Fabra, Laureà Dalmau, Claudi Amerila, Víctor Hurtado, Alavedra, Fontbernat, Xammar, Coll i Mas, Puig Pujad, Camps i Arboix, Miravittles, Cuito, Calsina, Missé, Corbella, Palac, Palacios, Garrido (Fiscal de la República), Tarradell, Capdevila, Forasté, Jospé Rovira, Antoni Ibáñez, Massa, Andreu Ulldemolins, Gaietà Raboia, Orpi, Rafel, Bernat, Pont, Mayral, entre altres que lamentem no recordar. Es va rebre l'adehesió de tots els partits antifeixistes i organitzacions obreres sense excepció, del Casal de Catalunya de Perpinyà, del periòdic « La Humanitat », « FOC NOU » hi estava representat pels companys Alvarcz de Lara, Arnau, Ibáñez i altres amics.

La Comissió Organitzadora integrada per elements de Perpinyà i Tolosa i acompanyats de noies amb rams de flors, es dirigí al lloc d'emplaçament d'aquella pedra, el projecte de la qual és obra del conegut escultor Paredes, creador d'aquella figura simbòlica que tots recordem: « el més petit de tots ».

ELS PARLaments

El nostre bon amic Francisc de P. Jené, després de descobrir la lapida, en nom dels organitzadors i prè per una gran emoció s'adreçà als concurrents fent resaltar l'obligació moral que tenim vers els caiguts en l'exili, dedicant un record a tots sense excepció. Amb l'avinimentosa (digne) d'escarificar en aquesta data del 15 d'Octubre el quart aniversari de l'afusellament del President de Catalunya, data que marca una fita, homenajem en ell a tota els que ofrenaven llurs vides en terres estranyes, en defensa dels ideals antifeixistes. Pres d'una intensa emoció, l'orador diu que amb l'afusellament de Companys no volien assassinar un home sino l'ànima d'un poble, però que erraren el tret ja que si aconseguïen destruir el cos, la sang vessada serà per a fer fructificar la llavor d'un idealisme que en la privació i l'opressió augmenta en força i vitalitat. A continuació diu: que en nom de la Comissió Organitzadora d'aquest acte de germanor i rememora als concurrents per la seva assistència a l'acte i, per acabar, cedí la paraula a Joan Alavedra, que llegí un interessant parlament. Sabem que hi ha l'intenció d'editar i integrar el magnífic parlament de Joan Alavedra. Seria el nostre desig reproduir-lo també íntegrament en aquestes pàgines, però la manca d'espai ens priva de fer-ho. No podem, però, resistir a la tentació de publicar íntegrament aquest paràgraf: « Si escoltem les veus que han pogut arribar fins a nosaltres, dels nostres màrtirs de la darrera guerra, veim-me que, amb una colpida coincidència, els darrers mots que ens envien son, com si volguessin cloure d'una vegada el sicle lluctuoses fervoroses exhortacions a la Pau. Davant l'atropell irremediable, en vigílies de la mort, llavors que les passions cauen, inútils, davant la sensació imminent d'eternitat, Carrasco Formiguera diu: « Demano ardentment que no es prenguin represàlies per la meua mort. » Carles Raboia: « Enemic com soc de tota violència, mal per mal no voldria que el meu nom servis per cap campanya de violència. » Son paraules de patriotes, de democràtes afusellats injustament, escrites

I ELS FOTOGRAFES

per a nosaltres tots, la vigília de la seva mort. Escaler diu a la seva esposa: « Moro feliç pensant en l'amor que sempre m'has professat. » Domènec Latorre amb una frase sublim, anomena a la seva esposa — no a n'ell mateix que és la víctima — a la seva esposa: « Teresa, màrtir... Companys diu: que no mereix una mort tan gloriosa, i les seves darreres paraules es el crit: « Per Catalunya! » Ni un mot d'odi en cap d'ells ni un mot rencorós de venjança. Meditem això: Què en cal fer doncs? Justícia i Reclamar justícia, exigir justícia, fer justícia, i Justícia esportiva. Justícia per a tots els casos. I a cadascú segons el seu delictes. Perquè n'hi ha que han afusellat els homes, i d'altres han afusellat les corporacions, i d'altres la bandera, i d'altres la llengua, i d'altres — catalans renegats — amb les seves propies mans han lligat de braços alguna d'aquestes víctimes i l'han oferta, indefensa, a l'adversari. Justícia doncs! Però si volem respectar la voluntat d'aquells màrtirs hem d'aconsejar que ningú no es lluri espontàniament a la venjança. I, sobretot hem de proclamar, que, els que més hagin sofert desautoritzin a tots els que, al marge de la sanció jurídica necessària, vulguin lluir-se pel seu compte personal a la pertorbació.

Tots els que avui son aquí, tots els que som a França, tots els exiliats escampats per les terres del Mon, tots els catalans dignes que han de viure com en el pitjor dels exilis dintre mateix de Catalunya, varen sentir com la més grossa de les ofenses el monstruos airon que representà per a nosaltres l'afusellament del President de Catalunya, afusellat, justament, perquè era President de Catalunya. Però l'afusellament suprat, justícia feta, el millor homenatge que podem tributar a la seva memoria serà, amb les mans ben netes i ben llures, redreçar la gloriosa Generalitat, posar tot el nostre esforç, tot el nostre entusiasme, tota la nostra preparació, tota la nostra eficàcia al servei actiu del Poble de Catalunya, el seu engrandiment, esperitual, moral i material i fer decididament, seriosament, de la nostra Patria, aquella terra humana i avançada que els dos Presidents havien somniat. Aquesta si que és una venjança decisiva contra els nostres enemics i i estiguem segurs que si entrem unís — i aquesta unió, amb la dissort, de tants de morts com veiem aquí, sembla que hauria d'alliconar-nos — si entrem units per a fer aquesta tasca, res del que haura passat no haura estat inútil, i fins ens semblarà que les mateixes víctimes que hi han llugat ens criden: « Endavant per demunt de les tombes. » L'amic Alavedra fou molt felicitat pel seu entusiasta parlament patriòtic.

PLUJA DE FLORS

Seguidament començaren a desfil·lar les noies portadores de ramells. Fou una veritable pluja de flors que eren depositades al volt del monument de pedra emplaçat al bell mig d'aquest Cementiri que és també nostre. I arriben encara mes noies aquesta vegada acompanyades de la bandera catalana i de la Republicana espanyola. Quina nota més simpàtica aquesta de flors. Fou una veritable allau. Mes de seixanta ramells amb una gran varietat de colors i de llacades. Senyallem una garba portada per la senyoreta Amèlitz que, del vol disposar a damunt de la tomba del soldat, més oblidat.

Mal hauriem cregut que en una festa de recolliment i d'homenajes als nostres caiguts, hi haguessin tan gran nombre de fotografes. Reporters gràfics? Potser si alguns, però els més, aficionats a l'art que volgueren perpetuar el record d'aquell acte.

ALGUNES INSCRIPCIONS

No ens és possible anotar les llegendes que portava cada ram, però n'estem a rem algunes: « As morts per la Libertat. P. O. U. M. » amb llacada roja. « A los compatriotas muertos en el exilio. C. N. T. M. L. amb llacada catalana. « FOC NOU, als nostres morts », amb llacada catalana. « Union Nacional » amb llacada de a Republica. « Aliança Catalana, Pyr. Or. », amb llacada catalana. Una de la Comissió Organitzadora i les de totes les organitzacions polítiques i obreres, n'hi havia també de grups improvisats, sense inscripcions, i altres de particulars. Entre aquestes, la de la filla de Lluís Companys, esposa de l'ex boxejador Jim Terry. Interrogada, recordà les paraules històriques que pronuncià el President Companys quan li aconsellaven de marxar perquè l'invasor s'apropava: « Marxeu vosaltres, jo mentre que en un català en un camp de concentració a França, no deixaré aquesta terra. »

MOT DE LA FI

Una vegada acabat l'acte, els assistents es dispersen pel Cementiri per adreçar un record a amics particulars. En resum, una festa senzilla, però sentida i patriòtica, de la qual els seus organitzadors poden estar satisfets. J. S.

“ FOC NOU ” A LA RAMBLA

Sota un membrete que diu: « FRONT NACIONAL DE CATALUNYA, Consell Central », hem rebut la següent l'última: Barcelona, 3 d'Octubre del 1944.

A la Direcció de « FOC NOU », TOLOSA.

Distingits i estimats amics, L'aparició i la lectura dels dos primers exemplars del vostre setmanari ens ha produït viva satisfacció i aprofitem la primera avinentesa per a fer-vos arribar la nostra més cordial felicitació. Agraim especialment l'atenció d'haver donat cabuda en les columnes de « FOC NOU » a una fulla de FRONT, precisament una de les que hauran tingut una major difusió i resonància i bon acolliment en la nostra terra.

Ens plau també constatar la perfecta coincidència que es dona entre nosaltres, tant en ordre a la visió política del moment com en les orientacions i directrius que informen les respectives activitats. « FOC NOU », amb aquest títol, constitueix un símbol i una definició del que ha d'esser el moviment alliberador de la nostra Patria. Fem vots per a que pogueu seguir endavant en la meritoria tasca que acabeu d'emprendre i us enviem la nostra més cordial salutació. Pel C. C. de F. N. de C. (Signatura il·legible).

FOC NOU saluda amb goig als seus amics i lectors de Barcelona i constata amb satisfacció la coincidència i reciprocitat d'ideals existents entre nosaltres i els nostres germans de Catalunya.

1933 - 1936 - 1939

Catalunya primer peo de la guerra mundial

Continuació. (Vegeu n.º 3 i 5)

Aquests punts foren projectats en molts documents carregats de gràfics i mapes, però la major part d'ells on estan més clarament exposats es en el llibre del professor Ewald Banse, « Raum und Volk im Weltkrieg », que es publicà l'any 1933, i el mateix any el govern nazi fundava la « Deutsche Gesellschaft für Wehenolitik und Wirtschaftswissenschaft » amb el propòsit concret de portar a la realitat les idees essencials del professor Banse.

Que tramava el professor Banse l'any 1933 respecte a Espanya?

« Espanya es atra cop l'allada natural d'Alemanya contra França, com ho fou en els segles XVI i XVII, i la creença d'ambdues potències (Alemanya i Espanya) depèn de l'ensorrada de França. »

E aquest s'hi explica tres anys després de l'arribada dels militars, el projecte de fer una Espanya forta sota un dictador. L'autor diu: « El primer interès d'Alemanya es fer una Espanya altra cop forta. Si s'hi pogués aixecar un Mussolini, la nació espanyola podria segurament jugar un paper digne de. que feu en segles passats. » La Republica nosa.

Mes endavant del llibre s'explica com podria ésser emprada Espanya contra França: « Espanya té un cert valor com aliada des del moment que serveix per retèner un nombre de cossos d'exèrcit al llarg dels Pirineus i lluny de la frontera del Rhin. »

D'aquí la necessitat absoluta, per Alemanya, d'enderrocar la Republica i establir a Espanya un govern que li fos favorable i per tal de crear un focus d'insubordinació a la frontera. Però part d'aquesta frontera correspon a Catalunya. I els estratègics alemanys estudiaren el paper que podria jugar el nostre país: Franz Pauser va publicar l'any 1938 un llibre, « Spanien Tor zum Mittelmeer und die Katalanische Frage », en el qual, parlant de Barcelona, diu: « Heus-ací la principal entrada a la Mediterrània. La distància de Barcelona a Marsella és d'unes 200 milles marítimes; a Gènova, 380 i a Alger, 300; a Palma 150 i al port de València, El Grao, 170. Barcelona és un dels més significats centrals d'irradiació del tràfic en la conca mediterrània occidental. »

« Quatre grans vies de comunicació surten de Barcelona cap a l'interior: la de la costa, a Tarragona i enllà; la de Ponent a Lleida i a la Conca de l'Ebre; dos grans vies fèrries, una a Toulouse i l'altra cap a Perpinyà. Les dues darreres tenen particular importància en la present conjuntura. »

EL PONT

A L'AFRICA FRANCESA

Pauser s'endinsa en detalls per mostrar com els països de parla catalana (Catalunya, València i les Balears) formaren altre temps un reialme independent i com el moviment nacionalista català, treballant per la llibertat d'aquests països havia des de la proclamació de la Republica Espanyola, aconseguit l'establiment d'una Catalunya autonoma. L'autor explica com Catalunya podia oferir una comunicació terrestre que unís França amb el seu imperi africà i escriu:

« La Catalunya independent podria, potser, assumir aquest paper. Una intel·ligència amb Catalunya podria escurçar essencialment la distància entre els ports francos, essencialment: si tard o d'hora la Catalunya Gran, pogues tenir Cartagena a la seva disposició. Port-Vendres i Alger estan separats per 370 milles marítimes, però a pocs si n'hi ha 120 de Cartagena a Oran. »

« De fet, la Catalunya Gran seria un pont cap a l'Àfrica, per a treure'n els seus recursos humans i les seves matèries primes. Significativa, de fet, la fusió de les terres i racos de la plus grande France, la France des cent millions. » (Pàgs. 1-19.)

Segons l'escriptor al many la Catalunya Gran canviaria enèrment la posició naval de França, especialment si el projecte de reconstrucció del Canal du Midi per a vaixells de gran calat seguit com a Canal des Deux-Mers Bordeaux i La Nouvelle los una realitat. « Per aquest mitjà, segueix Pauser, els moviments de les esquadres podrien ferse fàcilment entre Brest i Cartagena. La divisió de la flota francesa podria, naturalment, obviar-se sense que Catalunya entrés en joc; però només amb la protecció lateral aportada per aquest veí amic, pot la part occidental de la Mediterrània prendre la forma d'una badia meridional completa par a França, que completen les Balears i Corsica. Adhuc si el projecte de fundar una Catalunya Gran hagués de fracassar, la Catalunya estrieta, en conjunció amb l'illa de Menorca que no es troba encara en mans franquistes (1938) seria suficient per arconcar el poder naval d'Itàlia a la mar Tirrena i amenaçar seriosament la posició naval de la Cerdenya. »

Aquest darrer paràgraf conté les raons estratègiques de l'ofensiva del Gener d'1939 contra Catalunya, com una preparació preliminar d'una més gran amenaça contra França.

(Seguirà.)

La Catalunya Nacional

Ens ha causat una immensa satisfacció, el llegir el primer periòdic català que s'ha publicat en aquestes terres d'acollidoras de França, després d'haver foragitat a l'enemic mortal, que reprènenta l'esclavatge i la submissió.

La vinguda dels maquis de la muntanya, l'arribada de les tropes Anglo-Americanas-Franceses, ha estat un moment fulminant d'expansió popular. L'espontaneïtat d'aquest acte ens recorda forçosament dies de glòria viscuts al nostre país. Sembla talment que hom surti de la tomba per a revivir de nou amb llibertat d'acció i per a continuar, — és uns a pocs quilòmetres de la Patria i els altres més lluny — aquella obra veritable de reconstrucció nacional.

Tot això es evident que representa el preludi del retorn immediat a les coses que estimem: a la Patria, netita per la seva extensió geogràfica, però gran pel seu contingut espiritual.

FOC NOU representa quelcom més que el títol d'una publicació. FOC NOU es l'expressió unànime, com a resultat d'aquest larg temps d'exili de prop de sis anys. Expressió que significa en tots els ordres, un canvi d'orientació en un sentit més intrangigent, tan en el problema nacional, com en el problema social, que forçosament ha de plantejar el nostre poble.

L'evolució, conseqüència de les lluites guerreres i polítiques, es sens dubte, un fenomen progressiu, que porta com a conseqüència el millorament moral i material dels homes i dels pobles. Existeixen evidentment, en el nostre poble, dos problemes d'una transcendència fonamental: « els problemes nacionals » i « els problemes socials ».

Aquests dos problemes no son compatibles com mantes vegades certs elements han tingut interès de propagar-ho, i que probablement continuaran fent-ho, sino tot el contrari. Son dues evolucions inseparables que ningú en nom de res pot negar ni separar, car el contrari seria falsejar la veritat.

Catalunya no pot seguir el seu camí en un sentit evolucionatiu, si els catalans no donen satisfacció a aquest ideal, que està en la sang de la massa oprimida del nostre poble, dins i fora de Catalunya.

Que ningú cregui doncs, per un moment, que el retorn a la Patria, s'ha de construir i forjar en una audició de sadanes, acompanyades d'unes manifestacions populars més o menys boniques i com si res haguessin passat. No! La Catalunya que volem els nacionalistes catalans, s'ha de construir i forjar en una base ben sòlida, es a dir, amb unes lles socials que permetin als nostres obrers cobrir les necessitats que exigeix la vida moderna. Es aquesta la única manera de fer catalans nacionals, per aconseguir en el moment oportú, l'Independència nacional de la Patria. Per aquesta raó, ningú es pot dir nacionalista català, si la seva finalitat no tendeix en aquest sentit.

Els legisladors, que en el seu dia portarem al Parlament de Catalunya i que forçosament hauran d'esser ciutadans competents, hauran de distar en un sentit purament democràtic i liberal, aquestes lles profundament socials i catalanes per a veure realitzat, — en un temps no molt lluny — el nostre somni ideal: la Catalunya Nacional.

Montolís, Setembre 1944. A. SERRA-ARBA